

Sada SEG Mechanika 2

Sada SEG Mechanika 2 kat. číslo 108.6191

Dílo a jeho součásti jsou chráněny autorským právem.

Dílo ani jeho části nesmí být skenovány a nahrávány do sítě nebo jinak veřejně zpřístupněny.

To platí také pro intranety škol a ostatních vzdělávacích zařízení.

Za škody, které byly způsobeny použitím sady v rozporu se stanoveným účelem, nepřebíráme odpovědnost.

Obsah

Přehled jednotlivých dílů	3, 4
Přehled drobných dílů	5, 6
Plán uspořádání	7
Pokyny ke konstrukci pro provádění pokusů	8–10
Popisy pokusů	11–53
1 Rovnoměrný přímočarý pohyb (1)	12
2 Rovnoměrný přímočarý pohyb (2)	14
3 Rychlost (1)	16
4 Rychlost (2)	20
5 Okamžitá rychlost (1).....	22
6 Okamžitá rychlost (2).....	24
7 Zrychlení (1)	26
8 Zrychlení (2)	28
9 Zrychlení (3)	30
10 Vodorovný vrh	32
11 Šikmý vrh	33
12 Volný pád	34
13 Centrální pružná srážka	36
14 Centrální nepružná srážka	38
15 Pružná srážka se stěnou	39
16 Akce a reakce	40
17 Pružinový oscilátor	42
18 Kyvadlový oscilátor (1)	44
19 Kyvadlový oscilátor (2)	46
20 Kyvadlový oscilátor (3)	48
21 Listová pružina jako oscilátor	50
22 Spřažené pružinové oscilátory	51
23 Tlumené oscilace (1)	52
24 Tlumené oscilace (2)	53
25 Buzené oscilace	54
Objednávkový list	55

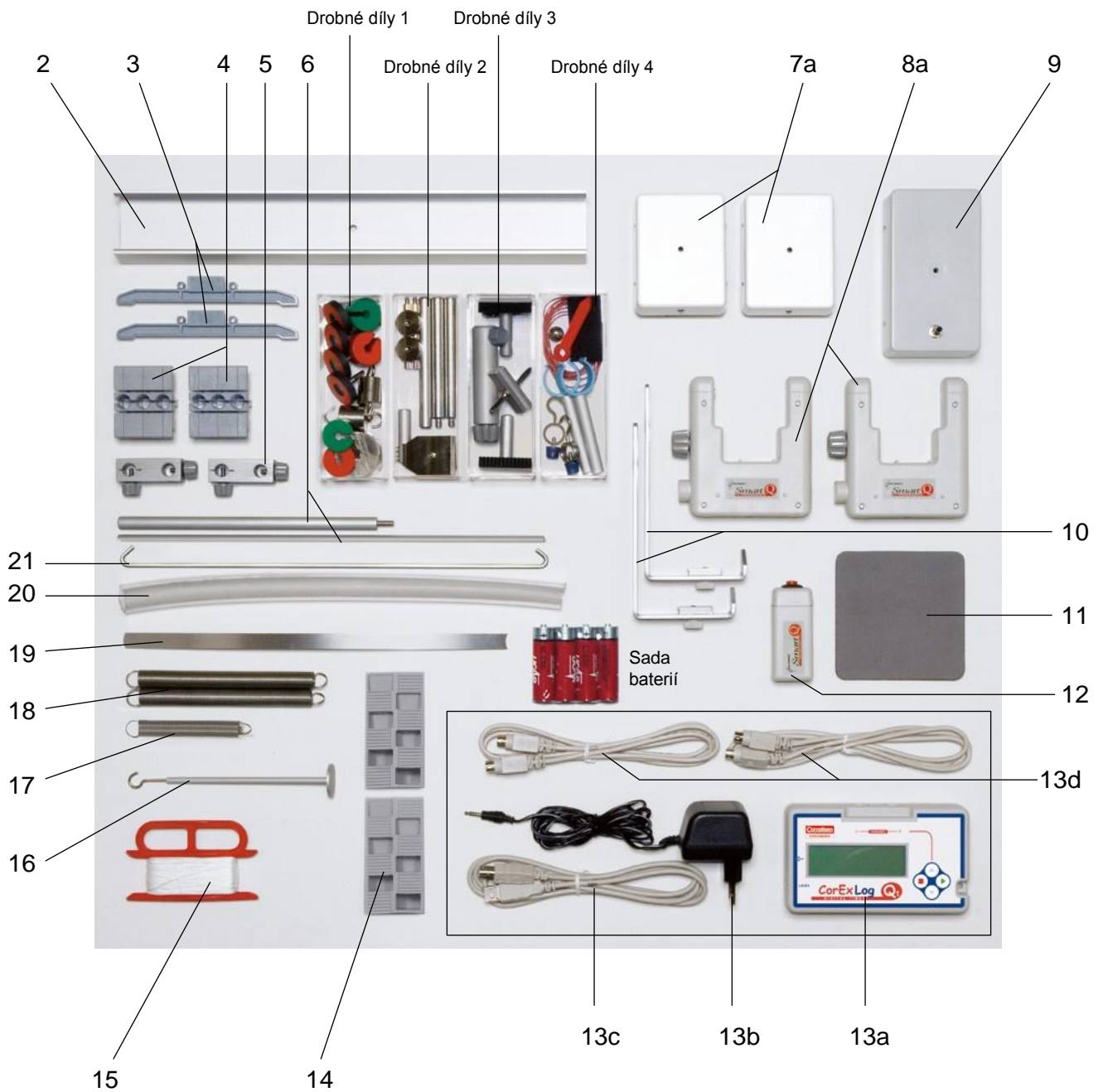
Přehled jednotlivých dílů

Obr. č.	Počet	Název výrobku	Obj. č.
1	1	Profilová lišta, 1000 mm.....	40800
2	1	Profilová lišta, 360 mm.....	40819
3	1	Dvojice patek, zásuvných	40861
4	2	Posuvný jezdec	40820
5	2	Dvojitá objímka s drážkou	40605
6	1	Sada stativových tyčí, 330 mm s otvorem a 200 mm se závitovým kolíkem	40137
7abc	2	Testovací vozík (7a) se závažím (7b) a závitovou tyčí (7c); 7b a 7c: viz <i>Drobné díly 2</i>	43303
8ab	2	Světelná závora (8a) s upevňovací tyčí (8b); 8b: viz <i>Drobné díly 2</i>	73250
9	1	Vozík s pohonem	43302
10	2	Držák světelné závory s rýhovaným šroubem	43111
11	1	Přerušovací karta, 100 mm	43112
12	1	Tlačítko	73261
13a	1	Rozsah dodávky CorEx Log Qt. sestávající z těchto dílů:	74050
13b	1	Počítač CorEx Log Qt	
13c	1	Síťový zdroj	
13d	1	USB připojovací kabel	
–	2	Kabel senzoru	
–	1	Software Sensing Science CD-ROM	
–	1	Návod k použití pro CorEx Log Qt a software Sensing Science	
14	2	Plastový klín	43275
15	1	Provázek na cívce	19039
16	1	Držák závaží, 10 g	42362
17	1	Spirálová pružina, 100 mm	42477
18	2	Spirálová pružina, 150 mm	42476
19	1	Listová pružina	42473
20	1	Plastová hadička, Ø 19 mm	63695
21	1	Upínací háčky	43116
–	1	Sada (4 ks), baterie AA, 1,5 V	51904
–	1	Tuba silikonového tuku	408619
Písemný průvodní materiál:			
–	1	Popis pokusů/návod k použití „Sada SEG Mechanika 2 – dynamika s CorEx Log Qt“	431085
–	1	Příručka pro učitele „Sada SEG Mechanika 2 – dynamika s CorEx Log Qt“	4310885

Navíc potřebujete:

zápalky, pastelky, vodu, kádinku

Všechny výrobky lze objednat jednotlivě nebo zabalené v malých počtech kusů.
Objednávkový list najdete na konci návodu

Přehled drobných dílů

Drobné díly 1:	Obr. č.	Počet	Název výrobku	Obj. č.
	22	1	Kotoučové závaží, 10 g, červené	42372
	23	1	Kotoučové závaží, 10 g, zelené	42373
	24	1	Kotoučové závaží, 50 g, červené	42375
	25	1	Kotoučové závaží, 50 g, zelené	42378
	26	2	Závaží s háčkem, 50 g	43190
	27	1	Kotoučové závaží, 100 g.....	42377
	28	4	Kotoučový magnet s kolíčkem	49636
	–	1	Plastová krabička, 140/50/35 mm	13189

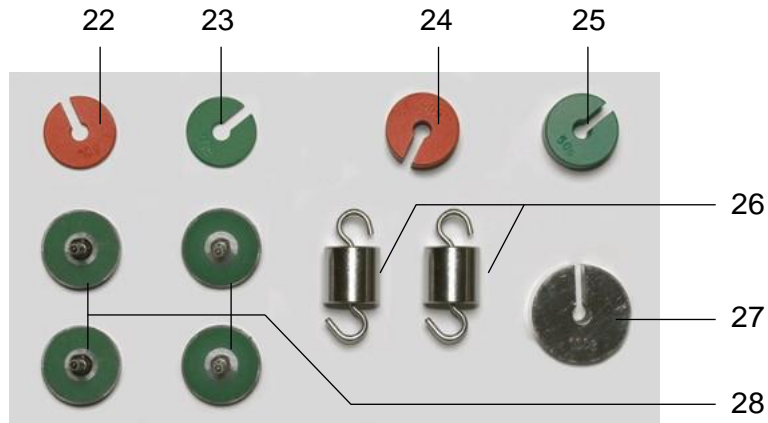
Drobné díly 2:	Obr. č.	Počet	Název výrobku	Obj. č.
	29	1	Stativová tyč, 100 mm	40131
	7b	2	Závaží pro vozík (7a).....	viz 7a
	7c	2	Závitová tyč pro vozík (7a)	viz 7a
	30	1	Kladka na tyči	43277
	8b	2	Upevňovací tyč pro světelnou závoru (8a) ...	viz 8a
	–	1	Plastová krabička, 140/50/25 mm	48225

Drobné díly 3:	Obr. č.	Počet	Název výrobku	Obj. č.
	31	1	Dvojice nárazových desek s vrstvou z plsti a suchého zipu	43279
	32	2	Nárazník na tyči	43278
	33	1	Upínací trubka	77028
		1	Plastová krabička, 140/50/35 mm	13189

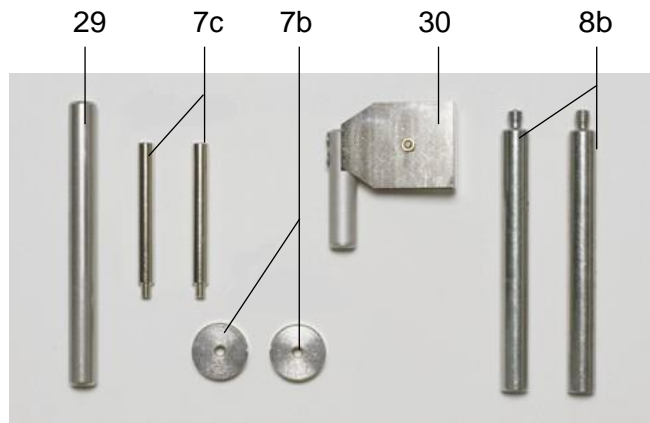
Drobné díly 4:	Obr. č.	Počet	Název výrobku	Obj. č.
	34	2	Upínací držák, Ø 25 mm	77041
	35	2	Kroužek s háčkem	40155
	36	1	Ocelová kulička	43849
	37	5	Gumička	19527
	38	1	Ručička	43114
	39	1	Přerušovací karta, 30 mm.....	43113
	–	1	Plastová krabička, 140/50/35 mm	13189

Všechny výrobky lze objednat jednotlivě nebo zabalené v malých počtech kusů.
 Objednávkový list najdete na konci návodu

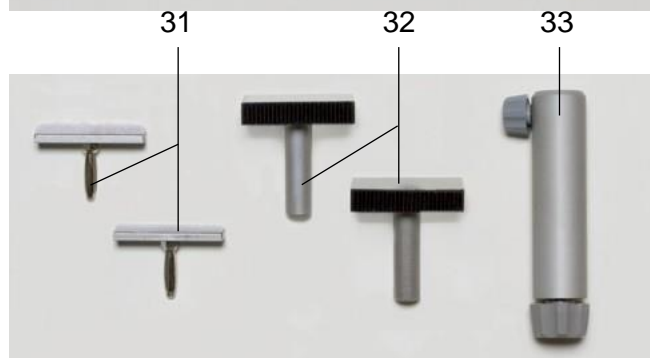
Drobné díly 1:

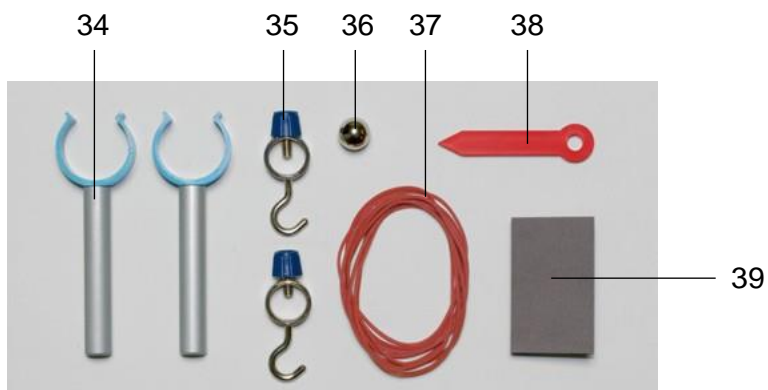
Drobné díly 2:

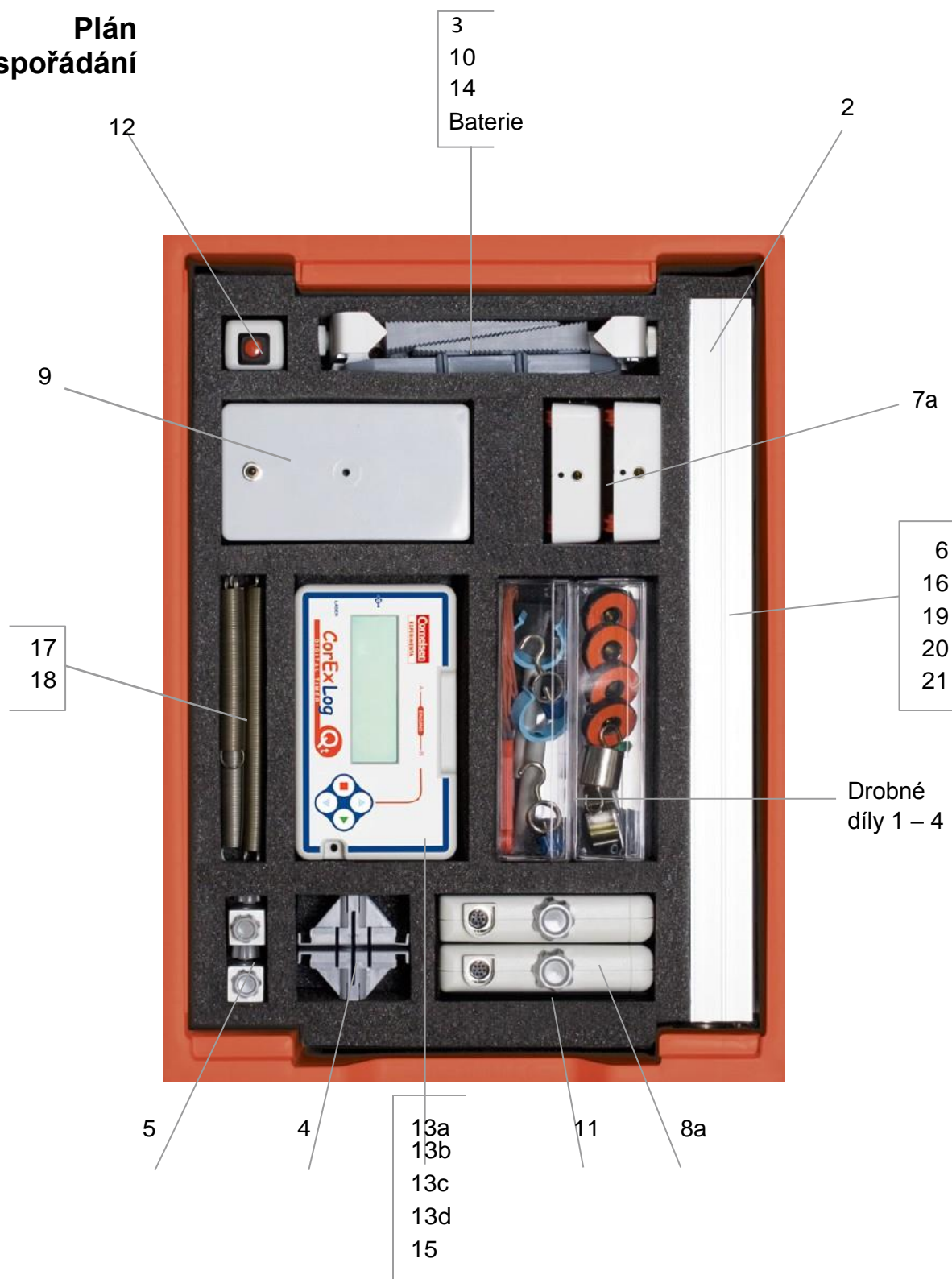
Drobné díly 3:

Drobné díly 4:

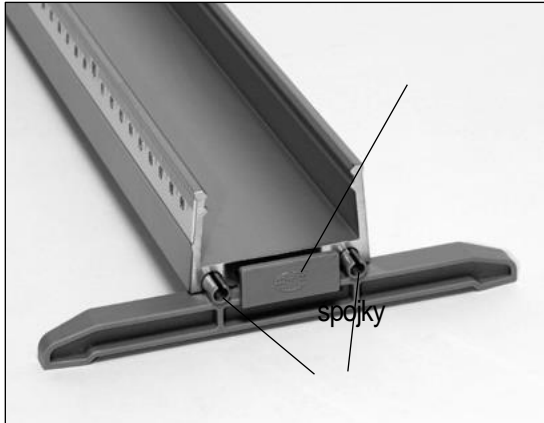
Plán uspořádání

Profilová lišta 100 cm (1) se ukládá zvlášť.

Pokyny ke konstrukci pro provádění pokusů

doraz

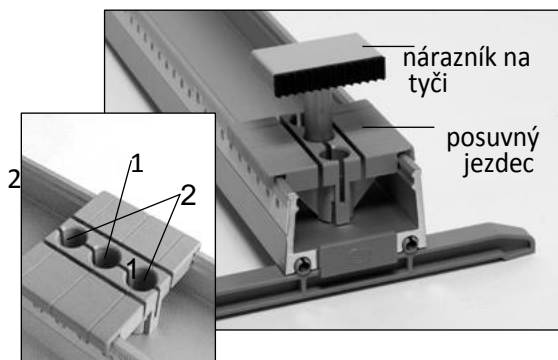

Pokusy probíhají na profilové liště, jejíž stabilitu zajišťují po stranách nasazené patky.

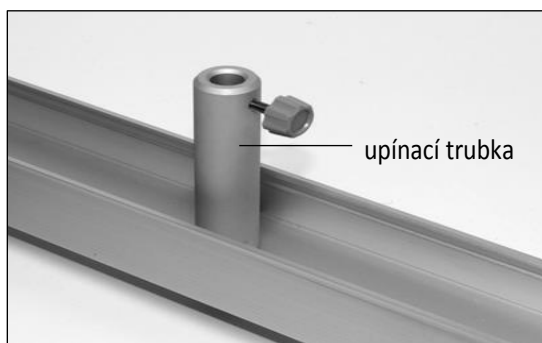
Pro usnadnění nasazení patek nejprve naneste na obou koncích lišty do drážek lišty trochu silikonového tuku. Poté do drážek ze strany zasuňte plastové patky. Dávejte přitom pozor, aby byly patky zasunuty až na doraz, ale aby se přitom nevzpříčily.

Také při odstraňování patek z lišty je nutno zabránit jejich vzpříčení. Toho snáze dosáhnete, pokud lištu přitom otočíte a patky stejně jako na obrázku na obou stranách rovnoměrným tlakem vysunete z drážek.

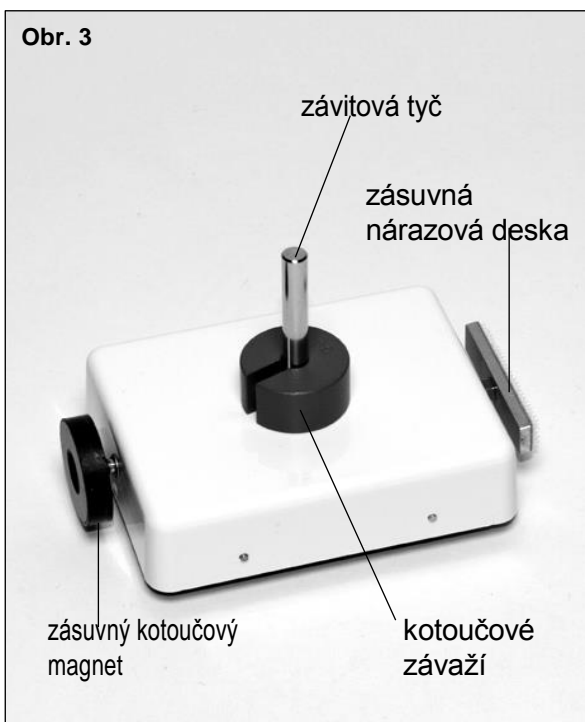
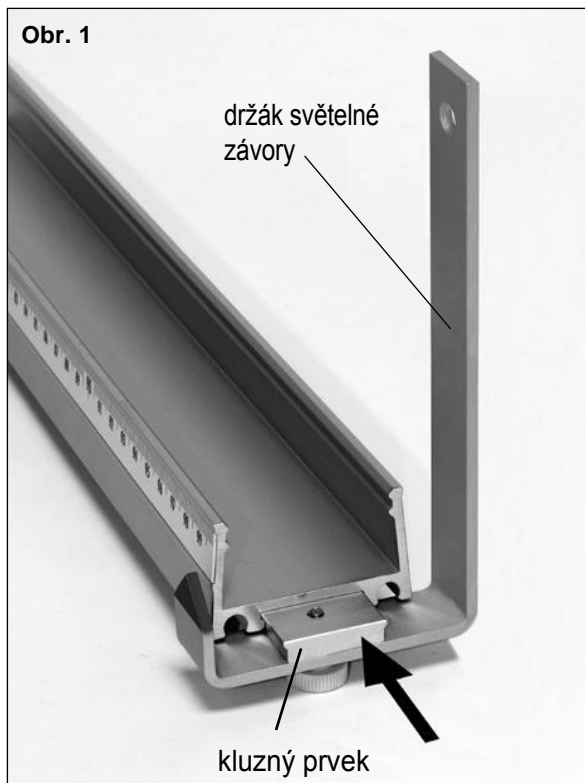

Posuvné jezdce můžete na profilovou lištu nasadit na jakémkoli místě. Jezdce slouží k zasunutí a upevnění stativových tyčí nebo nárazníků na tyči. Přitom byste měli použít otvory v posuvných jezdcích, uvedené v návodu k provedení pokusu.

Upínací trubku upněte pomocí rýhovaného šroubu doprostřed 36cm profilové lišty. Rýhovaný šroub přitom nejprve zasuňte zesponu do příslušného otvoru, a poté jej zašroubujte do závitů v patce upínací trubky.

Pokyny ke konstrukci pro provádění pokusů

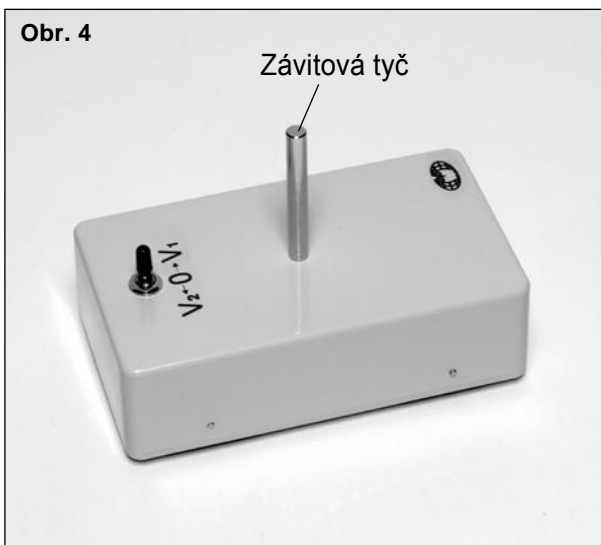

Obr. 1: Při pokusech, které vyžadují použití světelných závor, nasuňte držák světelné závory před nasunutím patek na profilovou lištu. Kluzný prvek na vodorovném rameni držáku světelné závory přitom zaveďte do příslušného výřezu na spodní straně lišty.

Obr. 2: Světelné závory pevně přišroubujte pomocí přiložených rýhovaných šroubů na svislé rameno držáku, viz obrázek. Posunutím držáku můžete světelné závory umístit do požadované polohy a zde upevnit pomocí malého upínacího šroubu na kluzném prvku.

Obr. 3: Oba vozíky jsou na čelních stranách opatřeny 4mm zdičkami, které slouží k nasunutí kotoučových magnetů nebo nárazových desek.

Zasuňte závitovou tyč pro upevnění kotoučových závaží do středového otvoru vozíku a sešroubujte ji na spodní straně se závažím.

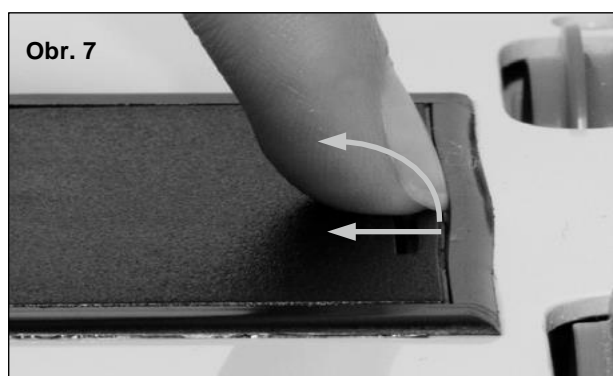
Obr. 4: U vozíku s pohonem můžete spínačem nastavit dvě jízdní polohy V_1 a V_2 nebo klidovou polohu 0. Zašroubujte závitovou tyč do středového otvoru vozíku.

Obr. 5, 6, 7: Na spodní straně vozíku se nachází přihrádka na dvě baterie AA. Při vkládání a výměně baterií otevřete přihrádku tak, že stejně jako na obrázku odtáhnete nehtem drobný jazýček mezi okrajem přihrádky na baterie a víkem od okraje a současně přitom nadzvednete víko.

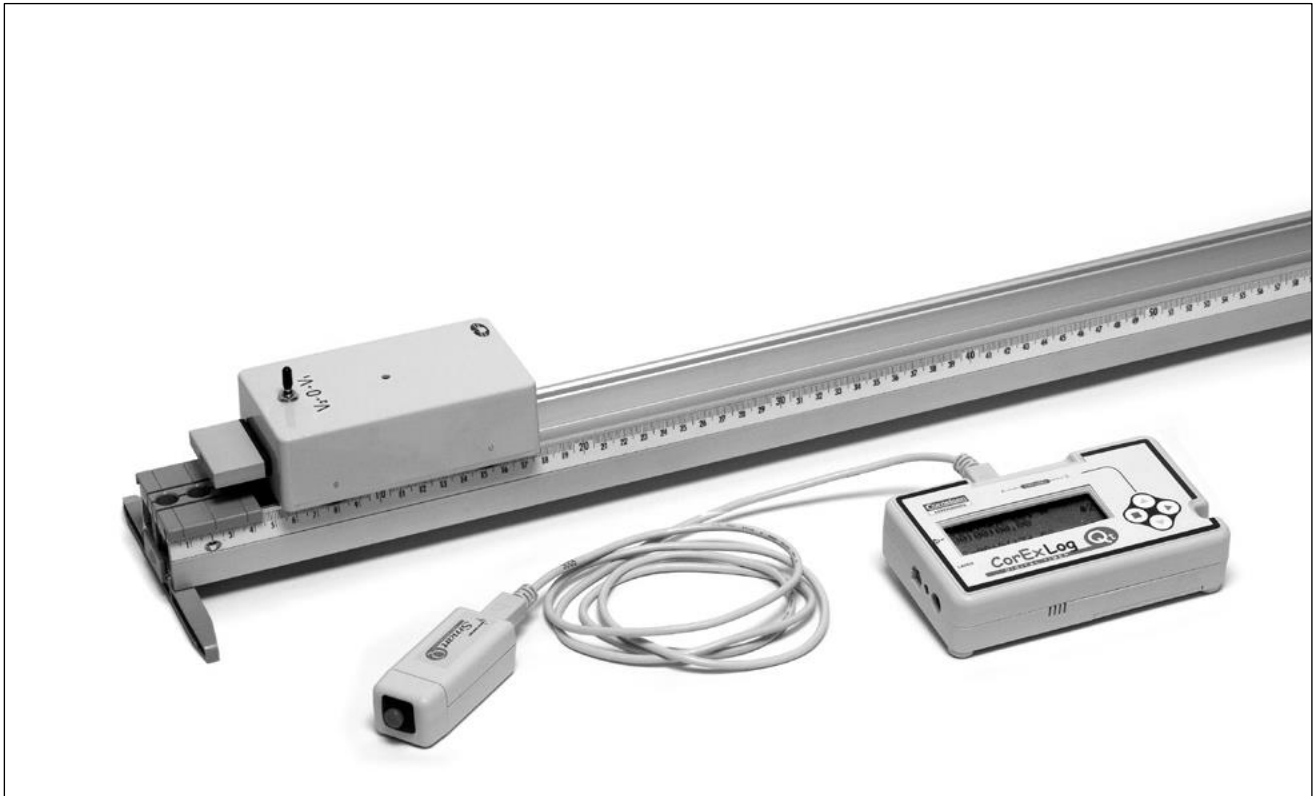
Pozor! Nezavádějte nehet do delší drážky ve víku! Tato drážka je určena k tomu, aby okraj víka mohl při otevření ustoupit dovnitř!

Pro řádnou funkci a konstantní rychlost vozíku nesmí být baterie AA vybité a při vkládání musí být dodržena správná polarita.

Obr. 8: Počítač Log Qt slouží k propojení s tlačítkem a světelnými závory jako univerzální přístroj pro měření a zobrazení času, rychlosti, zrychlení a periody. Měli byste dávat pozor, aby byl interní akumulátor počítače před začátkem pokusů vždy nabitý.

1 Rovnoměrný přímočarý pohyb (1)

Materiál

Profilová lišta, 100 cm	1	Tlačítko	12
Dvojice patek	3	CorEx Log Qt	13a
Posuvný jezdec, 2 x	4	Kabel senzoru	13d
Vozík s pohonem	9	Nárazník na tyči, 2 x	32

Provedení pokusu

Spojte patky s profilovou lištou. Na oba konce nasadte posuvné jezdce, do jejichž otvorů směřujících ke středu lišty vložte nárazníky.

Vozík s pohonem umístěte na levé straně na liště tak, aby se dotýkal nárazníku. Na Log Qt připojte tlačítko s kabelem senzoru ke vstupu A. Log Qt nastavte na **Stopky u bodu A'**.

Přepnutím spínače do jízdní polohy V1 se vozík uvede do pohybu.

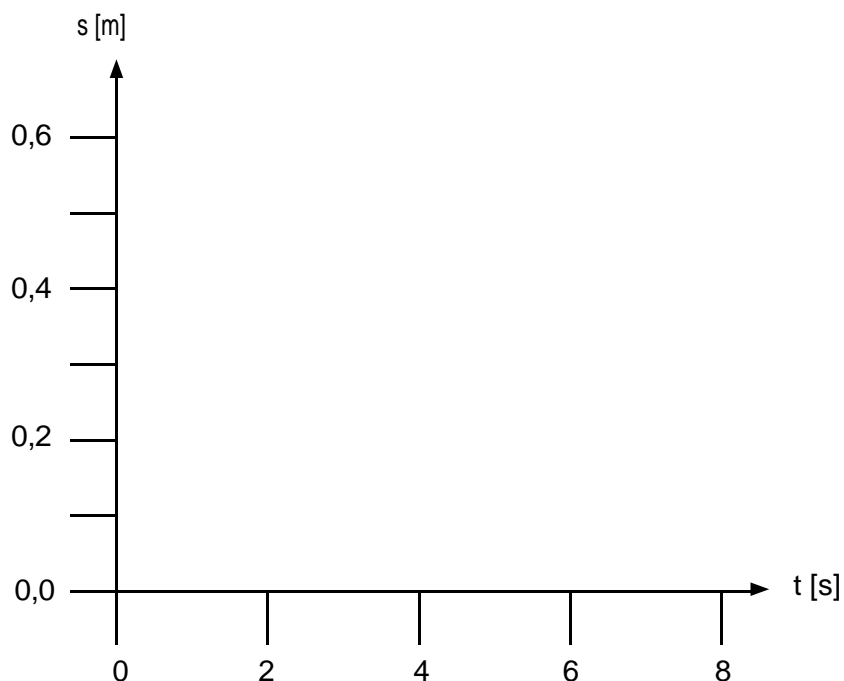
Jakmile vozík dosáhne značky 20 cm na profilové liště, spusťte stopky silným stlačením tlačítka a u značky 30 cm jej opětovným stisknutím tlačítka zastavte. Odečtěte dobu jízdy na Log Qt a zapište ji do tabulky vedle měřené dráhy vypočítané z pozic startu a zastavení.

Umístěte poté vozík opět do výchozí polohy a zjistěte doby jízdy pro měřené dráhy mezi dalšími uvedenými pozicemi startu a zastavení.

Naměřené hodnoty zapište do tabulky:

Pozice startu a zastavení [cm]	s [m]	t [s]
20/30		
20/40		
20/50		
20/60		
20/70		
20/80		

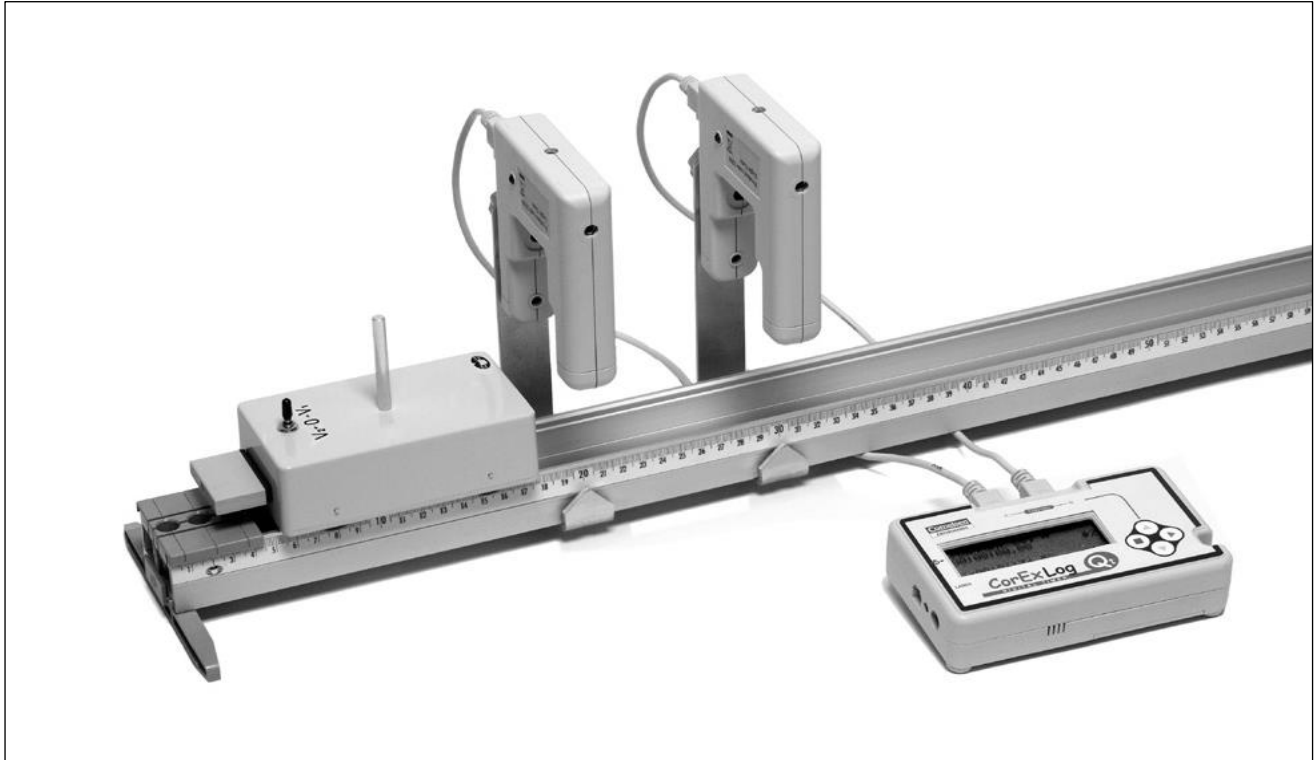
Poté zapište naměřené hodnoty do diagramu s-t a propojte je čarou:

Otázky

1. Co se rozumí pod pojmem rovnoměrný pohyb?
2. Co se rozumí pod pojmem přímočarý pohyb?
3. Jak se změní potřebná doba, když vozík urazí dvojnásobnou dráhu?
4. Jak se změní potřebná doba, když vozík urazí trojnásobnou dráhu?
5. Jak se při rovnoměrném přímočarém pohybu vzájemně chovají dráha a čas?
6. Jakému geometrickému průběhu se podobá čára propojující naměřené hodnoty v diagramu s-t?

2 Rovnoměrný přímočarý pohyb (2)

Materiál

Profilová lišta, 100 cm	1	Vozík s pohonem	9
Dvojice patek	3	Světelná závora, 2 x	10
Posuvný jezdec, 2 x	4	CorEx Log Qt	13a
Závitová tyč	7c	Kabel senzoru, 2 x	13d
Světelná závora, 2 x	8a	Nárazník na tyči, 2 x	32

Provedení pokusu

Uvolněte upínací šrouby obou držáků světelných závor tak, aby bylo možné držáky z konce profilové lišty po straně zasunout do spodního vedení lišty. Poté nasadte patky. Upevněte světelné závory pomocí rýhovaných šroubů na držácích. Na oba konce profilové lišty nasadte posuvné jezdce, do jejichž otvorů směřujících ke středu lišty vložte nárazníky.

Na vozík s pohonem zašroubujte závitovou tyč. Poté jej umístěte na levé straně na liště tak, aby se dotýkal nárazníku.

Světelnou závoru umístěte na profilové liště přesně nad značku 20 cm a zde ji upevněte pomocí upínacího šroubu držáku. Poté ji připojte pomocí kabelu senzoru ke vstupu A na Log Qt. Druhou světelnou závoru umístěte a upevněte stejným způsobem nad značkou 30 cm a připojte ji ke vstupu B na Log Qt. Log Qt nastavte na '**Čas z bodu A do bodu B**'.

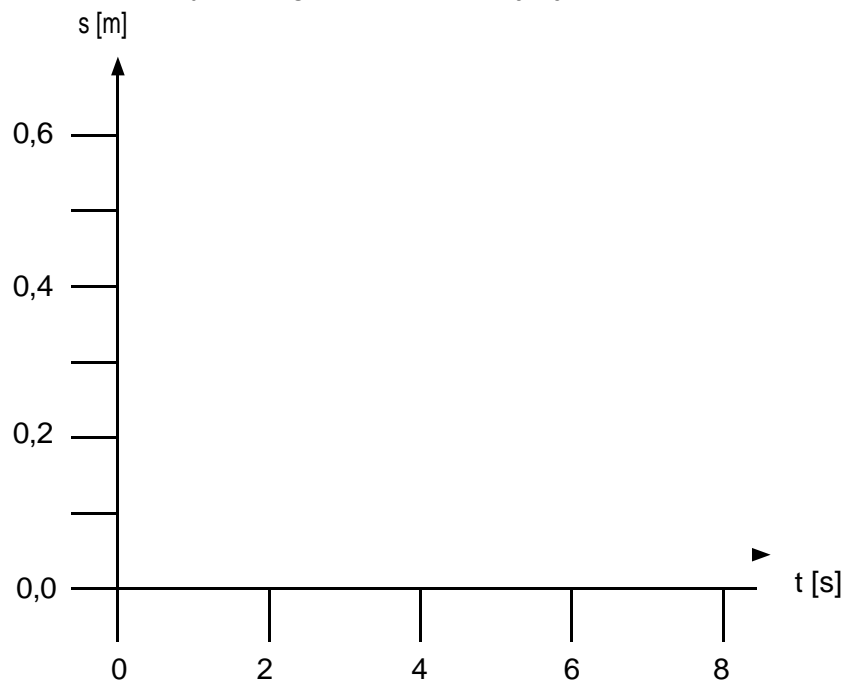
Přepnutím spínače do jízdní polohy V_1 se vozík uvede do pohybu. Odečtěte dobu jízdy v Log Qt snímanou pomocí světelných závor a zapište ji do tabulky vedle dráhy měřené mezi oběma pozicemi světelných závor.

Poté přemístěte světelnou závoru připojenou ke vstupu B a zjistěte stejným způsobem potřebné doby jízdy pro další uvedené měřené dráhy.

Naměřené hodnoty zapište do tabulky:

Pozice světelných závor [cm]	s	t
20/30		
20/40		
20/50		
20/60		
20/70		
20/80		

Poté zapište naměřené hodnoty do diagramu s-t a propojte je čarou:

Otázky

1. Co se rozumí pod pojmem rovnoměrný pohyb?
2. Co se rozumí pod pojmem přímočarý pohyb?
3. Jak se změní potřebná doba, když vozík urazí dvojnásobnou dráhu?
4. Jak se změní potřebná doba, když vozík urazí trojnásobnou dráhu?
5. Jak se při rovnoměrném přímočarém pohybu vzájemně chovají dráha a čas?
6. Jakému geometrickému průběhu se podobá čára propojující naměřené hodnoty v diagramu s-t?